

פרשת **לֶךְ לֶךְ**

צִדְדֵי מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים – לָדָּךְ לָדָּךְ

לָדָּךְ לָדָּךְ ! האם אין זו לשון גירוש, חלילה !?

פרשתנו פותחת "במפגש הראשון", הפנייה הראשונה של הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה. הסיפור פותח במצוה הראשונה, הניתנת "ליהודי הראשון", אַבְרָם הַעֲבְרִי (עדיין לא ניתוספה ה' לשמו), שגילה בכוחות עצמו את דבר קיומו של הבורא. חז"ל מסבירים, שהתואר 'עֲבְרִי' בא להציג בין השאר, גם את ייחודו של אַבְרָם. כל העולם כולו, עובדי אלילים, בַּעֲבָר האחד, ואַבְרָם הַעֲבְרִי לבדו, מַהֲעֲבָר השני. אפילו האיום על חייו, אינו גורם לו להתכחש לאמונתו. ומספר המדרש, שהוא מסר את נפשו על אמונתו, נזרק ע"י נמרוד **לכבשן האש באור פְּשָדִים**, ניצל ואף זכה להערכה. אילו היה מדובר בעלילה, שנכתבה ע"י בשר ודם, כי אז סביר להניח, שהמחבר היה משלב במשבצת זו קבלת פנים חמה לגיבור, "טפיחות על השכם", הרעפת שבחים ומחמאות, ומתן הטבות רבות לאַבְרָם. אך תורתנו תורת אמת, ופרשתנו פותחת בציווי "וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם **לָדָּךְ לָדָּךְ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבְּיַת אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ**".

לוא אני, במקומו של אַבְרָם, עלול הייתי לחוש עלבון צורב ורפיון, לשמע הדברים, ובמיוחד "לאחר כל מה שעשיתי וכל מה שהייתי מוכן להקריב". אפשר רק לדמיין תמליל למחשבות שהיו מתרוצצות במוחי, לאחר קבלת הציווי. "קיבלתי **צו-פינוי!** קודם כל עלי להסתלק, להתחפף מהשטח, לזוז! לאיפה?! כנראה שזה לא הזמן לדבר על זה עכשיו. בעצם, נאמר לי שיָרְאוּ לי אח"כ לאן. אוי, לא שאלתי כמה זמן זה ייקח? כנראה צריך להיערך לאפשרות שייקח כמה שייקח". חז"ל קובעים, "אין לך שמחה כהתרת ספיקות". ומכאן, שאין לך תחושה קשה יותר מהספק, מחוסר הוודאות, ובמיוחד מחוסר הידיעה לאן פניך מועדות. הקב"ה מצרף אומנם בשני הפסוקים הבאים, הבטחות לתגמל את אַבְרָם בצורה משמעותית, "וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאֶגְדְּלֶךָ שְׁמֶךָ... וְנִבְרַכְנוּ בְּךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה", אך אַבְרָם, אינו שואל כלום ואינו ממתין להבהרות נוספות. הוא מקבל את הציווי באהבה ומתחיל ללכת, ללא כל שיהוי, "וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים ה'".

במצוה זו, שניתנה לאברהם אבינו, יש מסר חשוב והוראה, לא רק בעבורו, אלא בעבור כל יהודי. הציווי ניתן לאַבְרָם, בהיותו בן שבעים וחמש, אך התורה אינה מזכירה כלל, פרטים חשובים מעברו, שקדמו לצווי זה. ככלל אומרים חז"ל, שכל מה שכתוב בצמצום בתנ"ך, מוזכר רק מכיוון שיש לו משמעות בעבור כל הדורות הבאים, שאלמלא כן, לא היה נכתב. בין אם מדובר בסיפור של עובדות, ובין אם מדובר בציוויים או בנבואות, אין המדובר רק בהוראת שעה (הנכונה רק לתקופה בה נאמרו הדברים). יוצא אפוא, שמדובר במסר החשוב, גם בעבורנו, כיום. ובמיוחד נכונים הדברים לאור דברי רבותינו, "מעשה אבות סימן לבנים". מהו המסר שאנו יכולים לקחת לעצמנו, מציווי זה?

נסתפק בחלק מהשאלות, שיש מקום לשאול, על הציווי הנ"ל. מדוע מצוה הקב"ה את אַבְרָם **ללכת** דוקא ממקום הימצאו, "לשון קשה" יחסית? למה לא להשתמש בלשון ערבה יותר לאוזן, ולהזמין אותו **לבוא** אל היעד הנכון? ומה פשר הביטוי "לָדָּךְ לָדָּךְ", האם לא די בציווי 'לָדָּךְ'? ובאשר לצורה בה יַעֲשֶׂוּ הדברים, הקב"ה כמו קובע בציווי את סדר היציאה **מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבְּיַת אָבִיךָ**. אם מדובר במקומות גיאוגרפיים בלבד, כי אז יש מקום לשאול על הסדר. **בית אבינו** של אדם, מצוי הרי בדרך כלל **במולדתו**, וזו, מצויה בדרך כלל **בארצו**? כדי לפשט את השאלה, ניקח למשל אזרח, המקבל צו גירוש מבית המשפט. הצו מפרט כי עליו לעזוב את ארצו, לעזוב את עיר מגוריו ולעזוב את ביתו. צו המנוסח בסדר זה, היה מעורר אצלנו תמיהה, על כישוריו של מי שחיבר אותו. הרי די היה לצוות על האזרח לעזוב את ארצו, ובכך ממילא יובן כי עליו לעזוב גם את עירו וגם את ביתו?! גם אם נלמד זכות על השופט, ונניח שהשופט רצה לסייע לאזרח ההמום, המבולבל, בתיאור סדר היציאה, הרי שהסדר שהיה עליו לציין, בהנחה שהאזרח קיבל את הצו לידי ביותו, הינו, עזוב את הבית, עזוב את העיר ורק אחר כך, עזוב את הארץ, בהיפוך מהסדר שנזכר בצו?! בדומה, שואל הרבי מליובאוויטש, על הצורך בציון כל המקומות מהם נדרש אַבְרָם לצאת, שהרי די בציון **מֵאַרְצְךָ**? ובדומה מוסיף הרבי ושואל גם על הסדר בו מוזכרים המקומות, מהחופץ פנימה, סדר הפוך לכאורה, מסדר היציאה הטבעי, מבפנים החוצה?

כדי להבין את הציווי, עלינו להתמקד בפעולת ה**הליכה** ששורשה ה**ל.ל.ך**. הרש"ר הירש, מגדולי המפרשים הבלשנים, מוצא דמיון בין השורשים ה**ל.ל.ך** ו**ח.ל.ק** (ה' ו'ח' הן אותיות מתחלפות וכן האותיות כ' ו'ק'). מדבריו משתמע, שרצונו של הקב"ה מתייחס לא רק להגעתו של אַבְרָם אל הארץ המובטחת, אלא גם **להחלקות** והתנתקות שלו מהסביבה הקודמת, ולכן בא הפירוט לגבי סביבת המוצא. אך אם מדובר במיקומים גשמיים בלבד, עדיין לא ברור מדוע לשים דגש על הצורך המוקדם בהתנתקות, שהרי לא ניתן להגיע ליעד מבלי להתנתק מסביבת המוצא? נעבור לכן למילה 'לָדָּךְ', מהציווי "לָדָּךְ לָדָּךְ", מילה הנראית כמיותרת. גם כאן, ממשיך הרש"ר הירש באותו קו של בידול, לך **עם עצמך** (לָדָּךְ) בלבד, לך "על נקי", ואל תיקח איתך משם אנשים, דעות, הרגלים ומוסכמות.

כדי לענות על השאלות על דרך הפנימיות והחסידות, ננסה לרדת לשורשם של המושגים 'אַרְץ', 'מּוֹלַדְת' ו'**בֵּית אָב**'. נפשו אופיו וטבעו של אדם, אינם רכיבים המקובעים באדם מרגע הלידה, אלא בגדר 'משתנים', הנבנים בו והולכים, על ציר חייו. יש מאפיינים שאינם תלויים בו לכאורה, אלא מועברים אליו בתורשה, "**מִבְּיַת אָבִיךָ**", מקובעים ועומדים בך גנטית, עוד **בטרם נולדת**. על בסיס זה, מתלבשת והולכת לה שכבת "**מִמּוֹלַדְתְּךָ**", מיתוספים כל הערכים המוקנים לנו ע"י הסביבה לתוכה **נולדנו**, וכן ערכים שונים **המולדים** אצלנו מכוח השפעתה של הסביבה הקרובה. לשכבה זו משתייכים גם ערכים,

דעות ותדמית שאנו מולידים לעצמנו, מכוח הידע שרכשנו, מחשבותינו, רגשותינו וכיו"ב. מעניין שמשמעותה של המילה 'מולדת' בתורה, היא גם תולדה, כפי שניתן לראות בספר ויקרא, בנושא איסורי עריות, שם מוצגת האחות מהאב כ-מולדת אביך".

על שכבה זו מתלבשת שכבת ה"מאָרְצֶה". מעניין, שבקבלה ובחסידות המילה 'אַרְצֶה' מייצגת את הארציות מחד גיסא, ומאידך היא מייצגת את הרצון. אצל התינוק והילד, הרצון מקושר יותר למאווייו הגשמיים, לרצונות את עצמו. עם הזמן, בליווי של לימוד מתאים, יכול האדם להטות את רצונו לאפיקים מופשטים יותר, שכליים, אמנותיים ורוחניים, לאחר שלמד ליהנות מהם. אפשר לשייך לשכבה זו גם את תופעת העֶדֶר, אותם סממנים חיצוניים כלליים, שאדם לוקח מהציבור בתוכו הוא נמצא, ברצונו להרגיש שייכות אליו, להרגיש אחד מהחֶבְרָה, עם האָרְצֶה (= עם האָרְצֶה).

וכיצד אמורה להתבצע ההליכה מזווית הראיה הרוחנית? פעולת ההליכה המייצגת תנועה לקראת יעד מוגדר בדרך כלל, אמורה להשתקף גם באותיות השורש. ננסה לפתוח צוהר לאותיות השורש ה.ל.ך. מעניין שגם האות ה' וגם האות ל' משמשות כאותיות שימוש. ועוד יותר מעניין לגלות, שקיימת משמעות משותפת לשתי האותיות האלה ולהן בלבד. האות ל' משמשת בין השאר כ-ל' המגמה, כלומר, שהצבתה כקידומת לשם של מקום למשל, באה לציין שהמקום הינו המטרה או היעד (חלופה למילה אָל). האות ה' משמשת אף היא בין השאר למטרה זו, ה' המגמה. אם אדם מסוים נוסע אל מקום ששמו לוז לדוגמא, כי אז ניתן להביע זאת בשתי דרכים שקולות, "הוא נוסע ללוז", או "הוא נוסע ללוֹזָה". ומדוע פותח השורש באות ה' דוקא? האות ה' משמשת גם כ-ה' הידיעה. בכך כמו בא השורש לרמז לנו שעוד בטרם אנו מתחילים את הצעד הראשון, עלינו לדעת מהי מטרת ההליכה, בגדר "סוף מעשה (הליכה) במחשבה תחילה (ה')", להציב לנו יעד ומגמה. על פי פנימיות, האות ה' היא אות רוחנית במיוחד. דבר זה בא לידי ביטוי גם בדיבור בפועל, כי כאשר אנו הוגים אות זו עלינו להוציא יותר אויר ("לעשות רוח") מאשר בכל שאר האותיות, דבר שכמו בא לרמז לנו שחשוב שהיעד לכל עשייה ולכל הליכה גשמית, יכלול גם היבט רוחני.

צירופה של פעולת ההליכה אחרי פעולה אחרת המתבצעת, מוסיפה לפעולה מימד של התמדה, כפי שאנו מוצאים בביטויים "מתחזק והולך", "פוחת והולך", המורים על מגמה מתמשכת. בציורו "לֶךְ" כמו רומז הקב"ה לאַבְרָם, עליך להימצא בתנועה, עליך להתקדם כל הזמן, כי תנועה קדימה זו חיות. אך לשם כך, עליך להיות מחובר לפנימיותך, לנשמתך. התנהגותו של האדם, נרכשת על ידו בדרך כלל, ובנויה על חיקוי ועל משחק, כאשר האדם, כמו שואל לעצמו תדמית מסוימת, מעין מסכה, ומשתדל לשחק את הדמות השְאֹלָה. האדם גם נוטה לצייר לעצמו, בעיני רוחו, את דעתו של הזולת, טעמו, מחשבותיו ורגשותיו, ומנסה לרצות אותו על סמך אותה הדמות שהוא בנה בעבורו.

הקב"ה אומר בפרשתנו לאַבְרָם, ובעצם לכל יהודי באשר הוא, כדי להיות מקושר אלי, עליך להיות מקושר לנשמתך, שהיא חלק אלוקה ממעל. אלא מאי, שהוצאת את עצמך החוצה, והצבת בינך ובין נשמתך שכבות ומחיצות שונות, עד שאינך מכיר עוד את מהותך, את פנימיותך, וכך לא תוכל למלא את ייעודך. כדי לתקן את המצב, עליך לקיים את מצוות "לֶךְ לֶךְ", להיכנס אל תוכך, לשוב לפנימיותך. ההליכה פנימה דוקא, רמוזה בציורו "לֶךְ לֶךְ" המורכב מהאותיות ל' ו-כ' בלבד, שתי האותיות האמצעיות שבאלף-בית (הפנימיות ביותר). ומפליא שהציור "לֶךְ לֶךְ" מורכב מכפל של אותיות אלה בלבד. אך לצורך ההליכה פנימה עליך קודם לכל, לצאת מהחוץ, מההחצנה שהחצנת את עצמך. לצאת מְאֹרְצֶה, מהכללים השוויוניים שאימצת לך, מֵהֶרְצוֹן להיות עם האָרְצֶה (= עם האָרְצֶה), מהקביעה שכולם אותו דבר. שהרי בכל יהודי, נשמה ייחודית לו, שאותה הוא אמור להביא לידי ביטוי. אין נשמה אוניברסאלית. ואז, בלכתך פנימה, לפנימיות הייחודית לֶךְ, עליך לחצות גם את מולדתך, לפרק ולהשיל ממך את כל התכונות שהולדת לעצמך, הרגלים, דעות ותדמית שהקנית לעצמך. אחר כך עליך לעבור גם את משוכת ה"מְבִית אַבְיָד", הנהגות פסולות וליקויים, שאתה תולה בהוריק או במהותך, כאילו הינם חלק בלתי נפרד ממך.

ומסביר הרבי מליובאוויטש, שכאשר תצא מחסימות אלו, תזכה להגיע "אֶל האָרְצֶה אֲשֶׁר אַרְצֶה", לראות את הרצון האלוקי העליון שבתוכך. הקב"ה יִרְאֶה לֶךְ, אוֹתְךָ, את מהותך וייעודך, את חלק האלוקה שבו. וכשתזכה להגיע למצב זה, עליך לזכור שתגלית זו לא נועדה רק בעבורך, אלא גם בעבור האחרים, "אַרְצֶה אוֹתְךָ לעצמך, אך גם לזולתך. אם זכית לגלות אלוקות, אל תשמור את התענוג רק לעצמך, חלוק אותו גם עם האחרים. ואז יתקיים בך "וְאַגְדֶּלְהָ שְׂמֵךְ וְהָיָה בְרִכָּה". עליך להמשיך ולפעול מכוח מהותך ונשמתך (שְׂמֵךְ), להרבות את הברכה שזכית בה, ולהשפיע ממנה הארה גם לאחרים.

דבר חסידות

מדברי אדמו"ר הרש"ב: מאז שאמר הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה "לֶךְ לֶךְ מְאֹרְצֶה" וכתוב "וְיָסַע אַבְרָם הַלּוֹךְ וְנָסוּעַ הַנִּגְבָּה", מאז הותחל "סוד הברורים (תיקונים)" ועל פי גזירת ההשגחה העליונה, האדם הולך למסעיו, במקום אשר הניצוצות הצריכים להתברר על ידו מחכים לגאולתם. הצדיקים, שהם בעלי ראייה רוחנית, רואים באיזה מקום הברורים שלהם מחכים להם, והולכים לשם בעצמם. ופשוטי העם, בעבורם הקב"ה מסבב כמה עילות וסיבות (על דרך "מקרה") שיגיעו למקום ההוא, שם ממתינה להם עבודת הברורים. (מעובד מתוך "היום יום" - אדמו"ר הרי"ץ)

שבת שלום ומבורך

||| / |||

לקבלת הגיליון במייל או במסרון, נא לפנות אל ghananv@gmail.com או לטלפון 052-569-9691